Як нам успішно впоратись з дистанційкою

Дистанційна освіта стала викликом для всіх учасників освітнього процесу. Оперативно організувати учням якісне віддалене навчання змогли лише ті вчителі, які добре знаються на технологіях, мають необхідне обладнання та швидкісний інтернет. Таких, як виявилося, небагато.

Батьківські чати від весни бурхливо обговорюють «дистанційку» і щоразу доходять висновку: надіслані вчителем завдання у вайбері – це не навчання, а головний біль для батьків, які не завжди можуть допомогти своїм дітям.

За час літніх канікул і педагоги, і батьки мали змогу провести «роботу над помилками» й краще підготуватися до навчання у віддаленому форматі. Школи у своїй діяльності можуть спиратися на нове Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене Міністерством освіти у вересні цього року.
Ось кілька моментів із цього документа:

- дистанційне навчання проводиться за програмою закладу освіти та відповідно до державних стандартів освіти. Проте, якщо потребує ситуація (відсутність інтернету, обладнання тощо), воно може відбуватися за індивідуальним планом;
- оцінювання учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства – у класному журналі та свідоцтвах досягнень. Педрада закладу може прийняти рішення про використання електронного розкладу занять та електронного класного журналу чи щоденника. Оцінювання результатів навчання може відбуватися очно або дистанційно;
- педагоги можуть самостійно визначати режим проведення окремих дистанційних навчальних занять, проте пам’ятати, що не менше ніж 30% навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу, має бути в режимі онлайн та активній взаємодії з учнями. Для учнів, які через поважні причини не можуть підключитися до занять і для дітей з особливими потребами можуть бути використані телефонний або поштовий зв’язок.

Про найзручнішу платформу для дистанційної освіти, учнів без гаджетів і спокусу зірвати онлайн-уроки

Учителька інформатики львівського ліцею «Сихівський» Оксана Пасічник розповідає, що користується для проведення занять платформою Google Classroom, адже ще в травні з’явилася можливість зареєструвати безкоштовні домени для всіх закладів освіти України і розгорнути систему Google Classroom уже з корпоративними, а не з приватними обліковими записами вчителів чи учнів. Це значно зручніше та дозволяє використати всі можливості цього сервісу.

«Я вчителька інформатики, тому для онлайн-уроків зі своїми учнями також використовую завдання й матеріали з власного сайту, над яким працюю вже майже 15 років», – говорить Оксана.

Викликом під час дистанційного навчання для неї стало те, що не всі учні мають удома комп'ютерну техніку, тому не всі можуть повноцінно підключитися до занять. Урок інформатики передбачає досить активне використання комп'ютера, натомість більшість дітей має лише телефон або планшет, і це не завжди покриває всі потреби, які є в курсі інформатики. Наприклад, програмувати на телефоні значно складніше.

Учителька інформатики постійно використовує з учнями графічні програми, які на телефоні працюють погано. Викликом для неї стало те, що діти, навіть маючи доступ до відеоуроків чи інших простіших ресурсів з телефону, не можуть повноцінно опанувати програму з інформатики, якщо в них немає комп'ютера. Аби учні не залишилися поза освітнім процесом, намагалася виходити з ситуації таким чином: давала завдання на опрацювання матеріалу (наприклад, ознайомитися з відеоуроком і продемонструвати розуміння цього матеріалу), а практичну частину пропонувала надолужити в класі після повернення до очного навчання.

Відповідаючи на запитання про дисципліну, Оксана Пасічник наголошує, що на своїх онлайн-заняттях не стикалася зі спробами учнів зірвати урок, але її колеги жалілися, що в них такі інциденти були. Тому вчителі просили допомоги, щоб знати, як вимикати, наприклад, функцію коментування, анотування робочого столу. Були також випадки, коли школярі намагалися пройти тести під чужим іменем. Частково ці інциденти вирішуються, якщо вести онлайн-уроки в корпоративному, а не особистому обліковому записі Google Classroom, бо в корпоративному вказані справжні особисті дані учнів, і спокуса поводитися некоректно в такому випадку значно менша.

«Я не помітила тенденції зниження успішності чи якості вивченого матеріалу під час віддаленої освіти, – продовжує співрозмовниця, – натомість я зауважила, що учні, які успішно навчаються в класі, приблизно так само успішно навчаються й у дистанційному форматі. Труднощі виникали в тих, хто і в класі потребував додаткової підтримки».

З досвіду Оксани, коли вчитель перебуває з учнями в одному приміщенні, він знаходить додаткові методи мотивації, але ці методи перестали працювати онлайн. Певна частина учнів менш активно долучалася до виконання завдань. Тож іще одна тенденція – значне розділення між тими, кому вдається навчатися, і тими, кому не вдається. Коли хтось починав працювати, то й результат мав успішний, але, як виявилося, значна частина учнів навіть не починала виконувати завдання. Це видно зі статистики: хто брався за завдання, скільки було спроб їх виконати, скільки часу на це пішло.

«Система дистанційного навчання інформатики, яку я використовую, – пояснює вчителька, – дає можливість учням і викладачу відслідковувати прогрес кожного, а Google Classroom дозволяє бачити статистику школи (активність учнів і вчителів, тобто кількість проведених онлайн-уроків, тестів

тощо). Саме ця статистика дозволяє зробити висновки щодо ефективності та якості дистанційного освітнього процесу».

Найпоширеніші платформи для організації онлайн-освіти

Якщо використання корпоративного облікового запису в Google Classroom через якісь причини неможливе, педагоги можуть проводити онлайн-уроки на інших майданчиках для дистанційної освіти.

Zoom

До віртуального уроку на цій платформі може одночасно приєднатися 100 слухачів. Час зустрічі обмежений 40 хвилинами.

Велика перевага Zoom у процесі дистанційного навчання – наявність віртуальної дошки, на якій учитель і учень можуть робити записи.

Від початку карантину ця програма побила рекорди популярності серед тих, хто змушений навчатися дистанційно. Нею активно користувалися і користуються по всьому світу. Проте, як виявилося, Zoom вразлива до хакерських атак. Програма заборонена, наприклад, міністерством освіти Сінгапуру, оскільки там виявили, що доступ до уроків мали хакери. Сервіс заборонили також у школах Нью-Йорка й Тайваню.

Microsoft Teams

Програма пропонує користувачам віртуальні класні кімнати, форуми, відеоконференції, листування в чатах.

Учні можуть працювати в онлайн-зошитах, а вчитель – перевіряти й оцінювати роботи, використовуючи онлайн-журнал.

Робота в спільних документах дозволяє учням працювати над проєктами разом. На дистанційному уроці можуть бути присутніми одночасно 300 учасників.

Skype

Ця платформа дає можливість організувати урок у вигляді відеоконференції, надсилати файли, показувати презентації, відтворювати аудіо й відео в режимі демонстрації екрану та проводити опитування.

Недолік, який робить Skype не дуже зручним для дистанційного навчання, – відсутність віртуальної вбудованої дошки. Також обмежена кількість присутніх на віртуальному уроці в цій програмі: спільна робота 10 учнів зазвичай викликає зависання програми, голос може не синхронізуватися із зображенням, а картинка не мати різкості.

Відмінності очної та дистанційної освіти

Кількість приватних шкіл, у яких можна вчитися віддалено, з кожним роком зростає, такий формат здобування освіти стає все популярнішим. Чому ж тоді вимушена «дистанційка» виявилася для більшості українських учнів, батьків та й учителів травматичним досвідом? Тому що питання про доцільність

дистанційного навчання має вирішуватися стосовно кожної вікової категорії школярів окремо.

Найважче такий варіант навчання дається учням початкових класів, які не мають навичок самоорганізації, і для яких дуже важлива соціалізація, стверджує, спираючись на дані досліджень, Іван Примаченко, засновник платформи дистанційного навчання Prometheus.
Незважаючи на те, що оцінювати учнів дистанційної та очної форми навчання потрібно за однаковими критеріями, відмінності між цими форматами суттєві.

Так, очна освіта майже не потребує від учня навичок самоорганізації, натомість під час дистанційної без них не обійтися. Під час очного навчання школярі мають графік, розклад уроків і режим дня, а під час дистанційного їх межі стають розмитими. Тому планувати, координувати й контролювати дії молодших школярів доведеться батькам, які часто не можуть це робити через зайнятість на роботі. Старшокласники для успішного дистанційного навчання мусять бути дуже вмотивованими, а з цим у підлітковому віці часто виникають проблеми.

Окрім цього, для успішного віддаленого навчання в учня мають бути не лише бажання та комп'ютерна техніка, а ще й власне робоче місце. В умовах карантину, коли квартира чи дім перетворюються на офіс і школу, організувати власний простір, де ніхто не відволікатиме й не заважатиме, важко. Отже, в сім'ях наростає психологічне напруження й виникають конфлікти.

Як пережити «дистанційку», якщо такий формат навчання дається важко

«Ми повинні усвідомити: навчання та робота онлайн виснажують більше, ніж очний варіант, тому що потребують максимальної концентрації на екрані. І вчителям, і учням варто мати заняття, яке допоможе зняти напруження після такого формату освіти», – говорить психологиня Ольга Климовська.
Найкращий варіант, на її думку, – це фізична діяльність: у перерві між онлайн-уроками чи після них можна зробити зарядку, розтяжку, дихальну вправу, пройтися, потанцювати або ж зайняти руки – це може бути ліплення з пластиліну, глини, тіста. Така діяльність розслабляє. Може, тому нині серед дітей дуже популярні слайми, які вони можуть м'яти годинами?».
Психологиня наголошує: якщо діти та батьки змушені через карантин ділити між собою обмежений простір не завжди великої квартири, негативні наслідки для психічного здоров'я та якості навчання можна мінімізувати. Для цього потрібно більше розмовляти один з одним, проговорювати проблеми, ділитися позитивними моментами, знайти якусь спільну сімейну справу.

«Онлайн-освіта та робота пустили в дім кожного з нас багато непроханих віртуальних гостей, через це з'явилося чимало «зірок», які засвітилися на чиємусь уроці, робочій нараді чи навіть у прямому ефірі телебачення в

нижній білизні, бо не знали, що камера ввімкнена, що дитина, хоч і вдома, але на занятті. Із цих моментів можна разом посміятися, але щоб такого не трапилося з вами, заздалегідь обговоріть з домашніми свій розклад, оберіть вдалий ракурс камери і придумайте знаки, якими будете сигналізувати рідним, що ви в онлайні. Якщо є така можливість, варто разом подумати, як структурувати домашній простір, облаштувати робочі місця, щоб усім було зручно. Крім розкладу та місця для роботи та навчання, так само важливо знайти постійні, «законні» час і місце для спільних домашніх справ. Навіть якщо такою справою буде просто спокійна вечеря разом», – радить Ольга Климовська.

Дистанційне навчання може бути комфортним, навіть якщо сім’я багатодітна, квартира не надто велика, а мама працює віддалено відразу на кількох роботах і встигає допомагати з навчанням наймолодшим дітям.

Про свій досвід організації дистанційного навчання п’яти власних дітей розповіла Яна Ум Карим з Харкова: «Мої діти сприймають дистанційне навчання цілком нормально. Навесні вчилися лише в Google Classroom, проблем особливих не було – переглядали надані викладачами відео, робили завдання. Синові, який навесні був третьокласником, учителька давала завдання у вайбері, знімала відео з роз'ясненнями виконання завдань і викладала на гугл-диск. Але якщо зараз буде дистанційне навчання в Zoom, то я поки не розумію, як зможу все організувати: час занять один, а в нас усього три кімнати на п’ятьох дітей. Можливо, просто будуть працювати в навушниках».

Онлайн-уроки діти відвідують завдяки телефонам, бо наразі є тільки один ноутбук, який Яна ділить з дітьми за графіком, бо теж працює віддалено. «Наймолодший син з вересня тільки на домашньому навчанні, ніяких проблем з цим не було, усе встигаємо. Зараз головне здоров’я, заради цього готові потерпіти незручності», – розповідає багатодітна мама й зізнається, що її діти, як і більшість, часто, щоб почати працювати, потребують «чарівного копняка» й нагадувань, проте вона ставиться до цього спокійно.

Учителям, яким некомфортно працювати онлайн, які невпевнено почуваються, бо не мають тих інструментів впливу, які в них є у реальній школі, психологиня Ольга Климовська радить пам’ятати про почуття гумору й усвідомити – навчання та робота онлайн для багатьох є новим і не завжди відразу вдалим досвідом, тож не варто на початку надто багато вимагати від себе й від учнів.

«Треба давати всім учасникам цього процесу право на помилку, з гумором ставитися до казусів і дати собі час розібратися з технічними можливостями, які допомагають володіти простором навіть у віртуальному класі.», – переконує Ольга.

Після продовжених осінніх канікул до школи підуть лише учні молодших

класів. Навчання старшої школи буде або дистанційним, або змішаним. І саме за змішаним форматом здобування знань майбутнє – упевнені прогресивні педагоги.